

MIROLJUB

ISSN 1452-5976

GODINA: XXIV. SOMBOR, 2021. BROJ 1+2 (93+94)

MI RADIMO USPRKOS KORONI

Poštovani čitatelji,
 danas se održava naša radna svetkovina
 Godišnji sabor društva

Sabor je prigoda za radosno okupljanje
 naših članova, prijatelja i simpatizera. Tako
 ćemo se okupiti i ove godine i podnijeti izvješće
 o radu, upoznati članove s aktivnostima u
 proteklom razdoblju kao i s planovima za
 budućnost.

Mi smo, uostalom kao i cijeli planet, ovu
 godinu radili pod uvjetima koje su određivali
 liječnički krizni stožeri. COVID-19 promijenio
 je način rada i u našem društvu. Ova cijela
 godina između dva sabora bila je obilježena
 COVID mjerama. Nisu se mogle održavati
 priredbe, probe takođe nisu održavane zbog
 mjera predostrožnosti. No, možemo spomenuti
 rekonstrukciju i digitalizaciju jer su se radovi
 na tomu odvijali po planu. Svijetla točka među
 aktivnostima bili su učenici koji pohađaju
 nastavu hrvatskog jezika s elementima
 nacionalne kulture jer vrijedno rade svo ovo
 vrijeme. Lađari Salašari somborski krenuli su
 vrlo ambiciozno i već su stigli i prvi rezultati.
 O ovim aktivnostima kao i svemu ostalom što
 se dogodilo u našem Nazoru možete pročitati
 u ovom broju Miroljuba.

Cijenjeni čitatelji mi se nadamo da ćemo
 u narednom razdoblju imati više slobode, da
 ćemo moći raditi i održavati probe. Nadamo
 se i da će se život vratiti u normalu, da ćemo
 se moći ponovo družiti u našem domu. S
 nadom u bolje sutra želim vam sve najbolje,
 doviđenja do sljedećeg broja.

Alojzije Firanj

ODJEK TIŠINE

*Po hodnicima bilim
 ne odzvanjaju koraci kao prije.
 Spuštale ih zaštitne "navlake"
 pa samo tiho šuščaju
 pod teretom umornih nogu.*

*I ne vide se lica ozbiljna,
 niti ona što malo utihe daju.
 Svi u "oklopu" bilom, zelenom, sivom
 poput robota ili kosmonauta.*

*Ne vidiš osmih, ne ositiš dodir
 svi jednako tihi i zabrinuti,
 a oni što leže i pomoć očekuju,
 tužni, bolni i uplašiti.*

*Mnogi znaju da se bliži kraj
 I samo jedno na srcu imaju:
 Da vide svoje, dicu, najdraže,
 Da se u miru s dušom rastanu.*

*Al' ova bolest surova je:
 Nema posite nit zagrljaja.
 Nema stisak ruku ni milovanja
 Nema sa "Zbogom" opraštanja.*

*Pride i Šimun i Veronika
 i kane suza Jeruzalemska.
 Al' nema sestre, brata ni roda,
 sina kraj majke, kćeri kraj oca,
 ni popudbine svete!*

*Ti, Bože sve to znaš i vidiš
 Ti si jedini prisutan svugda
 Ti pogledaj, pomiluj, utiši
 Ti i jednima i drugima oprosti
 Ti duše patnika nagradi!*

Katarina Firanj

MIROLJUB (izlazi četiri puta godišnje)

List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor“,
 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, Tel.: 025/416-019

Uredništvo:

Alojzije Firanj, glavni i odgovorni urednik lista;

Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika;

Marina Balažev, lektor-korektor;

Klara Šolaja-Karas, izbor fotografija;

Srđan Varo, tehnički urednik i prijelom teksta.

Zoran Čota,
Pavle Matarić,
Antun Kovač,
ing. Mata Matarić,
Šima Raič,
Bojana Jozić.

List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

Web: www.hkudvladimirnazor.com E-mail: vnazor@sbb.rs

E-mail(urednik): firanjalojzije@gmail.com

Tel.:(urednik): 065 2422925

Tisak: Galaksijanis, Lukovo

Naklada: 500 primjeraka

GODIŠNJICA DRUŠTVA

Krajem godine u HKUD-u „Vladimir Nazor“ bude užurbano, članovi se pripremaju za obilježavanje godišnjice društva. Tako je već puno godina unatrag, svatko imao svoju ulogu, mjesto i zaduženje.

Kako vrijeme odmiče i bliži se 20 sati postaje sve zanimljivije i dinamičnije, na katu se čuje šuštanje svile i razgovor djevojaka koje se pripremaju za nastup, jedna drugoj pomažu namjestiti frizuru i obući nošnju. U drugom kutu čuje se graja momaka, šale i razgovori pred nastup, zvuk zvečki na čizmama dok silaze niz stube. Mlađi ponavljaju korake, stihove, svoj dio teksta iz predstave, pokušavaju ublažiti tremu pred svoj prvi nastup. U dvorištu se čuje žamor, polako stižu gosti i prijatelji, uz dobrodošlicu dočekuju ih predsjednik i članovi Uprave, domaćini HKUD-a „Vladimir Nazor“. Velika sala postaje centar zbivanja, gosti pronalaze svoje mjesto i čekaju da se svjetla ugase. Među gostima možemo pronaći roditelje koji su došli podržati svoju djecu, bake i deke koji su došli vidjeti nastup svojih unučića,

sinove i kćeri s obitelji koji su došli gledati nastup svojih roditelja. Prijatelje koji su došli podržati rad članova HKUD-a, ljude koji poštuju i vole tradiciju. Iza scene je nastala posebna atmosfera, čeka se znak za početak, sudionici provjeravaju jesu li svi rekviziti na mjestu kako bi mogli brzo i lako doći do njih. Tako to izgleda na koncertima kojima se obilježava godišnjica društva. Koncert otvara predsjednik, te se pod svjetlima reflektora smjenjuju recitatori, plesači, tamburaši, pevači, glumci. Uz pjesmu, igru, stihove, glumu, predstavljanje rada svih sekcija, uz prisjećanje na osnivače i sve ljude koji su doprinijeli radu obilježava se i proslavlja rođendan HKUD-a „Vladimir Nazor“.

Nažalost, zbog epidemioloških mjera, nismo mogli održati koncert i time proslaviti osamdeset četvrtu godišnjicu „Vladimira Nazora“. U nadi da će vas ovaj tekst podsjetiti na prošle koncerte očekujemo nova druženja, proslave i manifestacije

Bojana Jozić

GODINA PROŠLA BEZ TRADICIJSKOG PRELA

Dvadesetprva godina dvadesetprvog stoljeća ostat će upamćena na cijelom planetu po pošasti koja je uzdrmla cijelo čovječanstvo. Godina u kojoj smo se suočili s nepoznatim virusom, koji je odnio više od 3,5 milijuna stanovnika iz svih dijelova svijeta. U takvoj situaciji nije bilo moguće živjeti onakvim životom kakvim smo živjeli minulih godina. Strah od bolesti, i mjere koje su poduzimane za sprečavanje posljedica koju ta bolest izaziva, utjecali su na mnoge događaje i na cjelokupan način života.

Kao i mnoge druge, i naša je udruga pretrpjela mnoge promjene, pa su tako i tradicijske priredbe koje čuvaju naše običaje, morale biti preskočene i odložene. Rukovodstvo udruge je bilo prinuđeno prilagoditi se situaciji uz odgađanja svega po čemu smo bili prepoznatljivi u našem gradu a i šire. Tako ni najstariji članovi ne pamte da je godina prošla bez tradicijskog Bunjevačko-šokačkog prela, dužionice i još nekih događaja. Čak ni ratovi u prošlosti nisu bili prepreka tradicijskim priredbama koje je društvo obilježavalo. Na prste jedne ruke mogu se izbrojati godine kada nije održano poznato prelo.

Ove se godine u veljači trebalo održati osamdeset sedmo druženje na jednoj od najvećih svetkovina udruge, udruge, čuvenom Bunjevačko-šokačkom prelu. Taj događaj vidimo kao prvorazredni kulturni događaj u ovom dijelu Bačke. Tijekom godina, rukovodstvo Nazora organiziralo je niz prela na kojima je sudjelovao veliki broj građana iz regije koji su ponijeli lijepe uspomene s tog događaja. Tijekom osam i pol desetljeća, prela su se razlikovala u organizaciji, ali im je glavni cilj uvijek bio isti. a to je ugostiti i razveseliti sve bogatim sadržajem kulturno-umjetničkog programa kojeg su izvodile sekcije udruge. Tako je u prvim godinama organizacije, prelo okupljalo veliki broj prisutnih, mahom žitelja s obližnjih salaša. Tražila se karta više a svi koji su željeli sudjelovati, morali su na vrijeme osigurati ulaznice za ovaj događaj. U godinama kad nije bilo televizije i kad je radio prijemnik bio rijetkost u mnogim domovima, pogotovo na salašima gdje nije bilo ni struje, razumljivo je što je želja za veseljem i rasonodom tražena

na prelu. Isto tako prva prela bila su bez večere, samo uz piće i program sekcija, koje su zabavljale goste. Sudionici prela najčešće su bili mladi momci i djevojke, zatim mladi braćni parovi, a od starijih, najčešće nane, koje su imale svoju „misiju“ na prelu vidjeti sve što ih zanima. Baš kao u pjesmi Zvonka Bogdana gdje kaže: „A sa strane, posidale nane“.

Lijepa *ruva* su nošena na prelu, bilo je posla za krojače i krojačice. Oni imućniji su na svako novo prelo dolazili u novim odijelima, haljinama i kompletima. Goste su najčešće zabavljali svirači, a bilo ih je i velikih i malih, sa salaša i iz varoši.

U posljednje četiri decenije prela su se umnogome promijenila. Ulaznicu sada uključuje i bogatu večeru, organizirana je zanimljiva tombola, pomoć organizaciji dali su mnogi pojedinci i poduzeća, a u nekoliko navrata goste su zabavljali vrhunske estradne zvijezde iz naše zemlje i iz Hrvatske. Svi su se trudili dati svoj doprinos dobrom raspoloženju i paziti da svako prelo ostane upamćeno kod svih prisutnih.

Ova godina će proći bez prela a zbog svega što nas je zadesilo vezano za pandemiju izostaće još neki tradicionalni događaji u Nazoru. U mirovanju su bile sve sekcije društva, a kako u najavi kriznog stožera stoji da će biti popuštanja mjera, očekuje se, da iz dana u dan krenu događanja na svim poljima, i da HKUD „Vladimir Nazor“ opet bude onaj stari, po volji svojih članova i simpatizera.

Vinko Janković

HUMANITARNA AKCIJA

Naše se društvo odazvalo velikoj akciji prikupljanja pomoći unesrećenim stanovnicima Banije koje je pogodio katastrofalan potres.

Otvorili smo namjenski račun u našoj poslovnoj banci te pozvali članove „Nazora“, prijatelje i pravna lica, da prema svojim mogućnostima uplate novac, koji smo nakon akcije prenijeli na račun „Cro fonda“ iz Subotice.

U Nenadiću su dvoje članova, Sofija Vuković i Mata Matarić prikupljali novac od stanovnika Nenadića i prikupili 72.480,00 din. Akciji su se priključila i nekolicina pravnih lica te je ukupan iznos prikupljen ovom akcijom iznosio 103.000,00 din.

Poruka postradalom stanovništvu je „Suosjećao s Vama i s nama niste sami – Nazorovci su sa Vama“.

Hvala svim darovateljima.

Mata Matarić, ing.

DRAMCI SE PONOVO OKUPLJAJU

Prošlo je više od godinu dana kako je dramska grupa nastupala i otkada se sastajala radi probi. I sami znate da je to sve bilo zbog korone i propisanih mjera koje su branile okupljanje radi sprečavanja širenja zaraze. Sada kada smo se cijepili ili preležali koronu došlo je i do okupljanja dramske skupine kako bi se počelo s nastavkom rada na prekinutoj predstavi koja se trebala održati prošle godine na XI. danima međunarodne smotre dramskih društva u našem domu.

Čini se da ćemo do kraja godine uspjeti završiti komediju „Oporuka“ te da ćemo ju postaviti na scenu za XI. smotru MSADD-a. Nadamo se da će nam u goste doći i neka od društava iz inozemstva. Bit će to ponovni početak međusobnog druženja.

U nadi da će sve biti u najboljem redu, vidimo se na XI. smotri u našem Hrvatskom domu.

Poziv Saveza umjetničkog stvaralaštva amatera Vojvodine.

Dobili smo poziv od Saveza umjetničkog stvaralaštva amatera Vojvodine da sudjelujemo na 57. festivalu amaterskih pozorišnih društava Vojvodine, koji će se održati online.

Svako društvo treba do 4. lipnja poslati po jednu snimku kazališne predstave od prošle ili prethodne godine. Na osnovu utvrđenih kriterija žiri će odabrati tri predstave koje će bez rangiranja dobiti specijalnu nagradu te će biti poslone na republički festival. Od nekoliko snimki koje imamo odabrali poslati snimku predstave „Matora dica“.

Nadamo se da ćemo ući u uži izbor te dospjeti na republičko natjecanje.

Zvonimir Lukač

PJEVAČKE PRIPREME

Prošlo je više od godine dana kako je, na svjetskoj razini, proglašena pandemija korona virusa. Nespremni za takvo stanje mislili smo kako neće dugo potrajati, međutim, potrajalo je.

Borba protiv virusa nametnula nam je i nova pravila ponašanja a donijela je i rad od doma, online nastavu, obveznu distanca, zaštitne maske, dezinficijense... Čini se da smo od svega

ipak najteže podnijeli zabrane javnih okupljanja i druženja. Društveni život nam je bio u minusu.

Sukladno odredbama i naša pjevačka sekcija je privremeno obustavila probe, a o nastupima nije bilo ni govora. Sada kada se stidljivo ukazuje svjetlo na kraju tunela zvanog COVID-19, počinjemo s probama i nadamo se nastupima.

Obnovit ćemo stari repertoar i početi s novim. Pred nama je dužionica a budući da je ovo za naše društvo jubilarna godina želimo se za našu godišnjicu predstaviti i s nekom novom pjesmom.

Tradicionalno, na kraju godine želimo prirediti i Božićni koncert.

U usporedbi s nekim prošlim vremenom planovi su skromni ali u novim uvjetima bit ćemo sretni ako ih ostvarimo. Veselimo se probama i nastupima, našim prekrasnim nošnjama a osobito susretu sa našom vjernom publikom.

Vesna Čvardić

KIPARSKA RADIONICA

U ovoj godini sekcija počinje s radom u utorak 15. lipnja u 18:30 na otvorenom prostoru u dvorištu Hrvatskog doma.

Od 2017. godine u Hrvatskom domu u Somboru održava se kiparska radionica pod stručnim vodstvom kipara Adrijane Mračine i Borka Markovinića. Polaznici radionice stječu početnička znanja u radu s glinom kao i osnove rada na грнčarskom kolu. Upoznaju se s tehnologijom i postupkom izrade od sirove gline do finalnog proizvoda koji se boja i glazira pečenjem u specijalnoj peći za keramiku.

Grupa je mješovita po uzrastu a sastoji se od djece, mladih i studenata i onih srednje životne dobi ali i umirovljenika. Među polaznicima se povremeno nađe i pokojni turist. Sudionici žele iskusiti rad s glinom i rad na kotaču, a stalnu grupu okvirno sačinjava deset polaznika.

Tijekom rada sekcija je ostvarila suradnju sa specijalnom školom „Vuk Karadžić“ iz Sombora, čiji korisnici dnevnog boravka sudjeluju u sekciji i

u pripremi gline, poluproizvoda, za dalju uporabu. Ekspoziti sekcije prikazani su u okviru izložbi koju organizira HKUD „Vladimir Nazor“. Zabilježeno je višegodišnje sudjelovanje na međunarodnim izložbama u zemlji i inozemstvu gdje su ostvareni značajni rezultati, kontakti i suradnja.

U ovoj godini sekcija ima u planu dvanaest radionica na kojim će se obrađivati ove teme: portret, figura, lađa (Neretvanska), kuće, slobodna tema.

Obavezno je poštovati propisane mjere razmaka i nošenja maske.

Pročelnik sekcije *Ana Ilić-Panjковиć*

LIRA NAIVA OD OSNUTKA DO DANAS

U Subotici 2003. godine, na prijedlog gospodina Lazara Merkovića (1926. - 2016.) pjesnika, književnika i publiciste, osnovana je Lira naiva - susret hrvatskih pjesnika iz Srijema, Podunavlja, Sombora i Subotice. Predviđeno je da se svake godine održi jednodnevni susret I to u nekom od mjesta Vojvodine u kojemu žive i rade Hrvati. Susreti su se održavali najčešće posljednji vikend u mjesecu svibnju.

Prvi susret održan je u Subotici 2003. godine, zatim u Somboru 2004. godine, Golubincima 2005. godine, Vajskoj 2006. godine, Monoštoru 2007. godine, Sonti 2008. godine, Plavni 2009. godine, Lemešu 2010. godine, Novom Sadu 2011. godine, Bregu 2012. godine, Subotici 2013. godine, Sremskoj Mitrovici 2014. godine, Zemunu 2015. godine, Starom Ždniku 2016. godine, Gradištu (R.H.) 2017. godine, Maloj Bosni 2018. godine, Surčinu 2019. godine i Somboru 2020. godine. Kao što ste mogli primijetiti, desetogodišnjica je održana u Subotici, odakle je sve i počelo.

Broj sudionika se kretao od petnaest na prvom susretu pa do preko sedamdeset u godini kada je Lira bila najbrojnija. Ako govorimo o uzrastu sudionika bilo ih je od dječjeg uzrasta pa do onih kojim imaju preko osamdeset godina. Pjesnici su polako počeli pristizati i iz okolnih država, iz Mađarske, Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

S vremena na vrijeme iz Subotice su nam dolazili i počasni gosti a to su bili mahom

poznatiji pjesnici i književnici, uglavnom kulturni djelatnici.

Taj dan bi prošao tako što bi se sudionici okupili do 11 sati u KUD-u, potom odlazili u šetnju i obilazak znamenitosti, zatim se vratili na ručak oko 14 sati, nakon čega bi započeo program. U sali bi počelo upoznavanje tako što bi svaki od pjesnika rekao ponešto o sebi a u 17 sati bi započeo program. Tijekom programa svaki bi pjesnik pročitao jednu svoju pjesmu.

Pjesme su se za zbornik slale oko mjesec dana prije održavanja susreta a svaki je pjesnik poslao tri do pet svojih pjesama pisanih standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom.

Organizatori ove manifestacije su Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović" iz Subotice i Hrvatska čitaonica iz Subotice. Urednik zbornika je prof. Katarina Čeliković, tehnički urednik mr. sc. Ervin Čeliković, pogovore pišu dr. Andrija Kopilović, mr. Stjepan Blažetin, prof. Katarina Čeliković, Željka Zelić, Klara Dulić.

Prošle, 2020. godine, pod iznimnim okolnostima, pod maskama i uz propisani razmak, održana je u jesen 18. Lira naiva u Somboru. Za 2021. godinu se planira održavanje Lire naive u Vajskoj. Hoće li biti pod iznimnim okolnostima ili ne to ćemo vidjeti.

Antun Kovač

NOVA UČIONICA U HRVATSKOM DOMU

Nastava izbornog predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i baštine od drugog se polugodišta odvija u novouređenoj prostoriji s namjenom učionice.

U 2020. godini uspjeli smo u potpunosti obnoviti prostoriju na katu, koja je do sada služila za probe dramske sekcije, i prenamijeniti je u učionicu.

Ovaj je projekt obuhvatio sljedeće radove: instalaciju centralnog grijanja u pet prostorija na katu, postavljanje trinaest radijatora i posebnog kotla za plinsko grijanje.

Projekt je obuhvatio sve zidarske, izolacijske, molersko-farbarske, podopokrivačke i elektroinstalacijske radove u navedenoj prostoriji, dok su elektroinstalacijski radovi zahvatili i dio fasade i hodnika, a fasaderski radovi i potpunu obnovu vanjskog zida učionice. Molarskim radovima obuhvaćeno je i stubište.

Izvršni odbor Društva odlukom je formirao Odbor za praćenje radova i izbor izvođača radova, koji je odabrao izvođača i nadzirao radove.

Stručni nadzor, u svojstvu nadzornog organa vršio je dipl. ing. arhitekture Silvestar Horvat. Vođenjem građevinskog dnevnika i zapisnika o izvršenim radovima okončana je adaptacija prostorije, instaliranje grijanja i elektroinstalacijski radovi.

Oprema učionice sastoji se od školske ploče i klupe nabavljenih od donatora.

Ukupan iznos svih radova iznosi 1.492.012,00 din. a osigurani su iz sljedećih izvora: Grad Sombor je financirao 85 % troškova grijanja, Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave Republike Srbije financiralo je radove za nove PVC prozore, u visini 85% potrebnih sredstava za tu namjenu. Građevinske radove, podopokrivačke radove, molersko-farbarske radove financirao je Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Nakon više godina održavanja Hrvatske nastave u neadekvatnim prostorijama, stvoreni su suvremeni uvjeti za njezino održavanje što će, nadamo se, razultirati i većim brojem učenika.

Nastavljamo dalje s obnovom.

Mata Matarić, ing.

DAVNO

*Davno se rodila rumena kugla
ranog ditiinjstva našega.
Budila ju mladalačka prolića,
po usnulim mekanim laticama
po mirišljivim čičkavo okičenim krošnjama.
Ponosnim mladim rodnim voćnjacima.*

*Nadmeto se let i ples
šareni lepera i vridni čelica.
Ranile se čele i leperi
mirisom, nektrom prašnjava polena.*

*Rumena kugla ditiinjstva
nadugačko prosula dugu zlatninu.
Preduge snopove vrile
u ljubavi upletene izvezene.
U poljupcima utopljene, milovane.
Dovatila se mladalačka žudnja
želja, novi snova mladalačke noći pristizaale.*

*Davno je sunce isijavalo.
Oluja života sadašnjicom
davnu čednu mladost rastopila
izlomila, iskidala, zamenila.
Tako davno rumena ditiinjstva odnela*

Kata Kovač

ŠKOLA HRVATSKOG JEZIKA U DOMU

Školsku 2020./2021. god. započeli smo u Hrvatskom domu na drugačiji način i u drugačijim uvjetima nego prijašnjih godina.

Krajem studenoga 2020. godine održan je roditeljski sastanak na kojemu je predstavljena nastava izbornog predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Na sastanku je bilo devetoro roditelja čija su djeca do sada pohađala nastavu ali i onih roditelji koji su nakon prezentacije odlučili svoju djecu upisati u našu „školu“. Uz roditelje je na prezentaciji bilo i nekoliko učenika.

Prezentaciju nastave održala je djelatnica HNV-a iz Odboru za kulturu, Nataša Stipanković i profesor Ivan Baričević koji je na rad u Sombor i u nekoliko drugih škola poslan od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske.

Nataša Stipanković govorila je o važnosti izučavanja izbornog predmeta, i

benefitima koje učenici mogu ostvariti kroz pohađanje nastave.

Detalje o nastavnom programu iznio je prof. Baričević. A nastavom se započelo 1. 12. 2020. godine u šah sali društva. Ubrzo nakon toga, 8. 12. 2020. godine imali smo 17 učenika uzrasta 1.-8. razreda i jednog učenika gimnazije. U veljači broj učenika se povećao na 20, zahvaljujući dvjema sestrama koje na nastavu redovito dovoze roditelji iz Lemeša. Sve do današnjeg dana nastava se održavala redovito utorkom u vremenu 18:00-19:45.

Nastava u drugom polugodištu počela je u novoj učionici na veliku radost učenika, roditelja i nastavnika. U prostoriji koja je sad učionica, zamijenjeni su stari istrošeni prozori i vrata koji su bili ugrađeni još sredinom prošlog stoljeća. Osim ugradnje novih PVC prozora i ulaznih vrata, strop je

spušten postavljanjem knaufa a prije toga je postavljena najsuvremenija i po propisima određena protupožarna zaštita i nova električna instalacija. Pod je takođe popravljen postavljanjem OSB ploča, čime se postojeći drveni pod nivelirao a na ploče je postavljen i lakiran parket.

U učionicu, šah salu, buduću knjižnicu i u prostoriju u kojoj će biti smještena oprema za digitalizaciju i u toalet, postavljeni su novi radijatori (13 komada), koji su novim kotlom prikopčani na postojeći plinski vod. Ovo je financirao Grad Sombor.

Učionicu smo opremili velikom bijelom pločom, koju smo dobili od donatora, školskim klupama, koje smo dobili od Srednje tehničke škole u Somboru. Klupe smo obojili, stari ormar također i sve skupa stvorili smo ugodne i pristojne uvjete za održavanje nastave.

Prof. Baričević se trudi učenike ovog mješovitog razreda zainteresirati i program prilagoditi različitim uzrastima što baš i nije lako, ali se nadamo drugačijoj organizaciji u novoj školskoj godini.

Adaptacija i rekonstrukcija prostorije ostvarena je financijskom potporom dobivenom

preko natječaja od Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a putem Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, i Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave Republike Srbije.

U sklopu nastave obilježen je i blagdan Sv. Nikole, kada nam je darove za Mikulaša poslalo Hrvatsko nacionalno vijeće. Za djeda Božinjaka pobrinuo se naš dom, a Božićna radionica održana je u sklopu nastave kao i Valentinovo. Uskrsnu radionicu smo organizirali izvan nastave a za darove od zeke se pobrinuo Odbor za obrazovanje pri HNV.

Planovi i želje za novu školsku godinu su oformiti dvije skupine učenika (u jednoj bi bili učenici nižih a u drugoj učenici viših razreda i srednjoškolci). Ovi planovi su gotovo ostvarivi jer smo dobili informaciji od HNV-ovog Odbora za obrazovanje, da će se nastava održavati kroz 4 školska sata na gore naveden način.

Želje su nam da ove godine povećamo broj učenika i da nam postojeća učionica bude tijesna.

I ovo je ostvarivo ako se svi samo malo potrudimo.

Marija F Matarić

UČIMO HRVATSKI JEZIK U DOMU

U studenom se pisalo o početku rada grupe koja pohađa hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i pozvalo se da se pridruže svi koji to žele. Sada u ožujku pišemo da grupa i dalje funkcionira i to u lijepom broju i radoznom duhu. Profesor Ivan je učenike poveo na "putovanje" kroz Hrvatsku pričama o gradovima, rijekama, znamenitim ljudima, zgradama, pjesmama, spomenicima, instrumentima. Ne manjka ni onog pravopisnog dijela cijelog putovanja i učenja. Sve se znanje provjerava na takodje zanimljiv način u vidu igrica memorije, (gdje se spajaju gradovi i njihova obilježja ili ljudi i njihovi spomenici ili djela), te osmosmjerke ili križaljke čija su rješenja vezana za dosada naučeno gradivo i pojmove. Poziv svima da se pridružite i dalje stoji, a možda vas sve ovaj

tekst navede da nam dođete i da putujemo skupa. Čekamo vas.

U sklopu nastave hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture poštujući epidemiološke mjere održana je i Uskrsna radionica.

Kristina Pekanović

U BOJAMA DJECE

Učenici nižih razreda, koji pohađaju izborni predmet Hrvatski jezik sa elementima nacionalne kulture, u subotu, 22. 5. 2021. godine sudjelovali su u manifestaciji „U bojama djece“ koju je organiziralo Udruženje somborskih roditelja.

U manifestaciji su sudjelovali učenici iz 9 osnovnih škola, među kojima su bili i učenici naše „škole“.

Šareno dvorište, višeboj dječijih igara, održano je u OŠ „Bratstvo jedinstvo“ a ekipu naše „škole“ činili su: Mirijam Firanj, Lana Demonja i Leona Pekanović te Firanj Ilija, Ivan Čeljuska i Lav Demonja kao dio muške ekipe. Bili su uspješni i osvojili šesto mjesto.

U istom prostoru održana je i likovna radionica u kojoj su boje naše „škole“ branili: Sebastijan Pekanović, Ivana Ivanković i Lana Milošević.

Radionicu su vodili: Marija Šarac i bračni par Višinka.

Nakon dugo vremena u velikoj dvorani društva čula se dječja graja i glazba. Održala se modna revija odjevnih predmeta iz somborskih dječijih butika te revija kostima izrađenih od recikliranog materijala koje su izrađivali učenici sa svojom nastavnicom biologije Jelenom Terzin.

Marija F. Matarić

POPIS AKTIVNOSTI HKUD-A „VLADIMIR NAZOR“ IZ SOMBORA U 2020. GODINI

15. 1. 2020. Sudjelovanje članova folklorne sekcije na Zimskoj školi hrvatskog folklore.
6. 2. 2020. Šahovski memorijski turnir prof. Fanja Matarić.
14. 2. 2020. Promocija knjige Katarine Firanj.
7. 2. 2020. Mladi članovi folklorne sekcije i polaznici nastave hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture sudjeluju na XVII. Hrckovom maskenbalu u Subotici.
22. 2. 2020. Održano Veliko bunjevačko prelo.
25. 2. 2020. Održan maskenbal i običaj sahranjivanja begeša.
12. 3. 2020. Prezentacije i izložba prvog dijela procesa digitalizacije pod nazivom “Nazor čuvar tradicije somborskih Hrvata”.
12. 4. 2020. Poziv članovima za sudjelovanje na virtualnoj Uskrsnoj radionici.
12. 4. 2020. Upućen poziv mladim članovi svih sekcija da pišu kako provode vrijeme u izolaciji.
6. 5. 2020. Održan virtualni sastanak povodom promocije upisa za pohađanje nastave hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture i baštine.
5. 6. 2020. Održan sastanak Upravnog odbora.
9. 6. 2020. Završen prekinuti šahovski turnir.
22. 6. 2020. Održan 10. jubilarni stolnoteniski memorijski “Stipan Bakić”.
28. 6. 2020. Održan godišnji sabor društva.
1. 7. 2020. Vajarske radionice nastavile s radom.
15. 7. 2020. UO donio odluku o odgađanju manifestacije “Dižionica 2020”.
28. 7. 2020. Provedba projekta „Raspust u Nazoru“
- 1.-15. 8. 2020. Radionice u sklopu projekta „Raspust u Nazoru“.
Održano 8 sportskih te 10 likovnih i vajarskih radionica.
6. 9. 2020. Održana završna aktivnost projekta „Raspust u Nazoru“.
2. 9. 2020. Proslavljena dužionica u crkvi Presvetog Trojstva i domu.
26. 9. 2020. Održana likovna kolonija “Colorit”.
27. 9. 2020. Održana Lira naiva.
- 23.10.2020. Pjevačka sekcija nastupila u Monoštoru na festivalu Marijanskog pučkog pjevanja.
- 20.11.2020. Započela obnova prostorija društva (uvođenje centralnog grijanja, rekonstrukcija učionice za hrvatski jezik, popravka elektorinstalacija itd.).
- 24.11.2020. Započela nastava hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture i baštine.
- 15.12.2020 Održana božićna radionica.
- 28.12.2020. Održan XI. MSADD, online.
- 30.12.2020. Završeni radovi na adaptaciji prostorija.

Dopuna gore navedenom:

od 15. 1. 2020. pa nadalje do kraja godine radi se intezivno na procesu digitalizacije.

Mata Matarić, ing.

IZVORI FINANCIRANJA AKTIVNOSTI HKUD-A „VLADIMIR NAZOR“ IZ SOMBORA U 2020. GODINI IZ SREDSTAVA DOBIVENIH PUTEM JAVNIH NATJEČAJA

U 2020. godini aktivnosti društva realizirane su pomoću sredstava iz sljedećih izvora:

REPUBLIKA SRBIJA

1. Ministarstvo kulture i informiranja – oblast manjine, financiralo je projekt „Nazor čuvar tradicije somborskih Hrvata“ II. faza.
2. Ministarstvo kulture i informiranja – oblast arhivska građa financiralo je projekt „Kulturno prosvjetni život somborskih Hrvata (1936.-1971.)“.
3. Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave financiralo je projekt adaptacije prostorija u učionicu za izučavanje izbornog predmeta Hrvatskog jezika sa elementima nacionalne kulture.

AUTONOMNA POKRAJINA VOJVODINA

1. Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje upravu propise i nacionalne Zajednice financirao je projekte: XI. međunarodnu smotru amaterskih dramskih društava i Međunarodnu likovnu koloniju „Colorit“.
2. Pokrajinskom sekretarijatu za kulturu i odnose s vjerskim zajednicama podnijeli smo prijavu za projekt „Bunjevci bez granica“ koji nije podržan od Hrvatskog nacionalnog vijeća, te ga ovaj sekretarijat nije financijski podržao.

GRAD SOMBOR

1. Natječaji iz oblasti kulture. U 2020. godini podnesena je prijava za projekt „Nazor čuvar nematerijalnog kulturnog stvaralaštva“.

2. Natječaj za financiranje nacionalnih zajednica Podnesen je prijava za izdavanje lista „Miroljuba“.

3. Natječaji po LAP-u za mlade. Podnesena je prijava za projekt „Mladi na Nazorovim daskama“ no zbog pandemijskih mjera projekt se nije realizirao. Sredstva su preusmjerena za realizaciju sportskih i drugih radionica, koje su se održavale od srpnja do rujna 2020. godine u prostorijama i dvorištu društva.

4. Natječaj za djecu. Podnesena je prijava za projekt „Raspust u Nazoru“.

Od grada Sombora, temeljem Partnerske izjave, dobivena su sredstva za projekt adaptacije prostorija u učionicu Hrvatskog jezika i prostora za probe sekcija i to tako da se uvede centralno grijanja u katne prostorije. Riječ je o 13 radijatora i kotlu.

SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN RH

putem Veleposlanstva RH u Beogradu

1. Podnesena je prijava za projekt „Aktivnosti udruge na razvoju, očuvanju baštine i drugih djelatnosti“.

2. Podnesena je prijava za projekt „Adaptacija prostorija u učionicu hrvatskog jezika, dramskih sekcija i knjižnice.“

OSJEČKO BARANJSKA ŽUPANIJA, transfer preko HNV-a.

Podnesena je prijava za projekt adaptacije prostorija u učionicu Hrvatskog jezika i za probe dramskih sekcija i knjižnice. Podnesena su financijska izvješća o utrošku sredstava za sva odobrena sredstva kojima je bio rok do pisanja ovog teksta.

Marija F. Matarić

DIGITALIZACIJA ARHIVSKE GRAĐE VLASNIŠTVA HKUD-A „VLADIMIR NAZOR“ IZ SOMBORA, DRUGA FAZA

Provedba ovog višegodišnjeg projekta čiju smo drugu fazu realizirali u 2020. godini ostvarena je s većim brojem angažiranih osoba, na više lokacija, s malo nove opreme i s većom financijskom podrškom nego što je bio slučaj s prvom fazom koja se provodila u 2019. godini.

Rezultati ovog procesa su sljedeći:

- Skenirano je 14 knjiga pisanih zapisnika za razdoblje 1936. – 1971. godine; sve knjige su nestandardne s oko 2800 stranica.
- Izvršena je tehnička obrada digitalnih zapisa, (kontrolao, korekcija, formatiranje, fotošop i sl.) za oko 2800 komada.
- Skenirano je oko 2800 dokumenata iz arhivskih kutija koji ubuhvaćaju razdoblje 1951.-1970. i 1937.- 1946. godine; dokumenti su tipkani na pisačem stroju i na papiru formata većeg od A4, što je zahtijevalo puno više vremena.
- Skenirano je oko 5000 dokumenata standardnog A4 formata.
- Tehnički su obrađeni digitalni zapisi (kontrola i korekcija).
- Izvršena je interpretacija gradiva od strane člana tima, master povijesničara Saše Sabadoša.
- Snimljen je DVD i režirana prezentacija i interpretacija urađenog po ovom projektu.
- Obradena građa je katalogizirana.

Gore navede aktivnosti bile su ciljevi iz projekta odobrenog i financijski podržanog od Ministarstva kulture Republike Srbije, a u sklopu projekata iz oblasti otkrivanja, prikupljanja, istraživanja, dokumentiranja, proučavanja i vrednovanja, zaštite, očuvanja, predstavljanja, interpretacije, korišćenja i upravljanja arhivskom građom. Naš projekt nosi naslov:

KULTURNO PROSVJETNI ŽIVOT SOMBORSKIH HRVATA (1936.-1971.) KROZ ARHIVSKO GRADIVO HKUD-a „VLADIMIR NAZOR“

Kako prezentaciju i interpretaciju po ovom projektu nismo u ugovorenom roku mogli obaviti uživo uradili smo to snimljenim DVD-a koji je postavljena i na FB stranicu našeg društva. Naziv FB stranice je: HKUD „Vladimir Nazor“ Sombor.

Za prezentaciju arhivske građe izrađen je katalog koji nosi naziv projekta i sadrži dio gore

navedenih dokumenta te tekst interpretacije na 88 stranica.

Ovaj katalog nije tiskan u većem broju primjeraka a projektni tim razmišlja da ga svake godine nadopuni te moguće uveže u knjigu. Ideja je u razradi.

Važno je navesti da smo za ovaj projekt dobili podršku Istarskog arhiva Sombora koja je i obvezni dokument prijave za dodjelu sredstava.

Drugi projekt za koji smo dobili financijsku potporu Ministarstva kulture Republike Srbije a u oblasti nacionalnih manjina, nosi naziv:

NAZOR ČUVAR TRADICIJE SOMBORSKIH HRVATA – DRUGA FAZA

Kao dio tog projekta ostvareno je sljedeće:

- Tehnički su obrađene digitalne fotografije i dokumenti koji se odnose na rada Društva 1925.-1971. godine.
- Skenirani su plakati i izvršena je tehnička obrada (kontrola, korekcija, formatiranje) digitalnih zapisa za razdoblje 1942.-1971. godine.
- Skenirane su i tehnički obrađene zahvalnice i druga priznanja za razdoblje 1942.-1971. godine.
- Skenirani su i tehnički obrađeni notni zapisi za razdoblje 1942.-1971. godine.
- Prenesen je sadržaj u trajanju od 29,5 sati s 18 VHS kasete u digitalni format.
- Digitalizirana su pisma, pozivnice druga korespondencija i drugi do sada ne razvrstani dokumenti.
- Digitalizirana građa postavljena je na Amazon server i čeka se nabavka softvera da bi se ista mogla postaviti na digitalnu platformu.

Na ovim poslovima radilo je nekoliko osoba, a posebno nam je važno da su se u proces ovih aktivnosti uključili mladi članovi naše zajednice, braća Ivan i Matej Vilim. Ivan je učenik Somborske gimnazija smjera IT tehnologija a Matej će na jesen upisati isti smjer. Nadamo se da će se ove godine u procese digitalizacije uključiti još neki od učenika.

Važno je naglasiti da smo i za 2021 godinu po istim natječajima ostvarili financijsku podršku.

Ove godine sklopili smo Ugovor o suradnji s

Proširena konferencija Hrvatske seljačke stranke u Somboru, 1936.

Antun Matarić - Tima

Podmladak tamburaške sekcije HKD-a „Miroљub“, 1939.

Vinko Žganeć

Pjesvački zbor HKD-a „Miroљub“

DIGITALIZIRANA ARHIVSKA GRADA HKUD-A „VLADIMIR NAZOR“ SOMBOR 1936. - 1971.

Institutom za etnologiju i folkloristiku iz Zagreba, koji je ovaj proces ocijenio kao važan i jedinstven pothvat među amaterskim udrugama.

Šteta je što zbog pandemije nismo mogli izravno prezentirati sve što smo ostvarili u 2020. godini, kao što smo to učinili u 2019. Ostvareno smo, tada, prezentirali članovima Nazora te mladima kako bi saznali više o osnivanju, razvoju, aktivnostima, povijesti i društveno političkim uvjetima rada njihovih predaka, na čijim plodovima danas djeluje HKUD „Vladimir Nazor“.

Prezentacija projekta uživo planirana je za 2021. godinu, ako to epidemiološke mjere dozvole, a planiramo ju provesti u Domu ali i u Republici Hrvatskoj i Republici Mađarskoj.

*Marija F. Matarić,
voditeljica projektnog tima*

BLAGDAN SVETOG JOSIPA – PRAZNIK HRVATSKE ZAJEDNICE U SRBIJI

Hrvatska zajednica u Srbiji obilježila je 19. ožujka jedan od svoja četiri praznika – blagdan svetog Josipa, zaštitnika hrvatskoga naroda. Dan zajednice obilježen je u Somboru - misom u crkvi Svetoga Križa te sjednicom Hrvatskoga nacionalnog vijeća u zgradi somborske Županije. U programu je bio predviđen posjet Hrvatskom domu u Somboru, obilazak Doma i domjenak od čega se odustalo zbog epidemioloških mjera.

Hrvatsko nacionalno vijeće čestitalo je blagdan pripadnicima hrvatskog naroda u Srbiji.

„Neka nas Josipov zagovor i primjer ohrabri da u našim životima ostanemo vjerni i pravedni u svemu dobrome što smo baštinili, a njegovo nas očinsko poslanje pouči i u današnjim vremenima odgajati i njegovati vrijednosti koje nas vode Onome koji je Put, Istina i Život. Sveti Josipe, moli za nas!“, navodi se u čestitki HNV-a.

Podsjetimo, Hrvatski je sabor daleke 1687. godine, na poticaj zagrebačkog biskupa Martina Borkovića, jednoglasno proglasio Svetog Josipa zaštitnikom Hrvatskog kraljevstva.

Svetu misu u crkvi Svetog Križa vodio je župni vikar Luka Poljak. Za tu je prigodu u crkvi bio postavljen barjak Svetog Josipa HKUD-a „Vladimir Nazor“ iz Sombora koja se u našem društvu čuva od 1939. godine.

U zgradi somborske Županije izvješće za 2020. godinu podnijela je predsjednica HNV-a Jasna Vojnić i navela sve aktivnosti koje su obilježile prošlu godinu.

„Ovaj IV. saziv HNV-a realiziran je i realizira sve ono što je zacrtano platformom Hrvati ZAJedno. Ostvarili smo brojne kontakte i razgovore s predstavnicima vlasti u Hrvatskoj i Srbiji. Bila su dva sastanka s predsjednikom Aleksandrom Vučićem, dva s premijerom Andrejem Plenkovićem, jedan s predsjednikom Zoranom Milanovićem; ministar vanjskih poslova Gordan Grlić Radman u prošloj je godini pokazao

izuzetno velik interes za Hrvate u Srbiji i s njim smo imali nekoliko susreta i razgovora. Također, s tajnikom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zoranom Milasom, srbijanskom ministricom za ljudska i manjinska prava Gordanom Čomić, razgovarali smo i s dužniscima vojvođanskih gradova i općina, osnažili suradnju s Crkvom“ kazala je Jasna Vojnić.

Ono što će obilježiti 2021. godinu bit će popis stanovništva, koji je najavljen za listopad.

„Sve što budemo radili, bilo da je to susret udruga, studijsko putovanje, susret elektora... sve mora biti u funkciji popisa. Popis je u listopadu i imamo dovoljno vremena pipremiti se. Najavili smo da ćemo u ovom sazivu obići sva mjesta u kojima žive Hrvati. Nastavljamo to i ove godine, a posebnu pozornost imat će Sombor i Sonta“ rekla je Jasna Vojnić.

Svoja izvješća podnijeli su i predsjednik IO HNV-a Lazar Cvijin, predsjednica Odbora za obrazovanje Margareta Uršal i član IO HNV-a za kulturu Vojislav Temunović.

Dopredsjednik za Sombor Željko Šeremešić vidi kao glavni zadatak udruga da sačuvaju članstvo.

„Moramo organizirati na bilo koji način manifestacije kako bismo članove održali na okupu“.

Možda su najače poruke s ove sjednice, pripremiti se za popis i hrabro svjedočiti svoju nacionalnu pripadnost te se boriti i sačuvati naše udruge i članstvo u njima.

Priredio: Alojzije Firanj

NOSIM LIJEPE USPOMENE IZ SOMBORA

Župnik župe Uzvišenja svetog Križa u Somboru, Slavko Večerin, zaređen je za subotičkog biskupa u Katedrali svete Terezije Avilske u Subotici, na spomen dan sv. Nikole Tavelića, u subotu 14. novembra. 2020. godine. Monsinjur Večerin poslao je svoju biskupsku poruku Somborcima.

„Meni je bilo lijepo u Somboru, kao što sam rekao u oproštaju, meni je Sombor prva ljubav. Kako sam tu započeo svoju svećeničku službu davne 1983. godine tako sam tu i završio, što mi je posebno drago, 2020. godine. Ove zadnje četiri godine od 2016. do 2020. mogu slobodno reći da su bile veoma lijepe godine moga svećeničkog života. Za Sombor me vežu ne samo one godine iz 80-tih nego i ove zadnje četiri godine koje sam proveo sa Somborcima. Jednom riječju bilo mi je tu lijepo živjeti i raditi.

Ono što bih kao biskup rekao i poručio Somborcima jest to da nikada ne zaborave svoje korijene. Da nikada ne zaborave tko su i što su. Da nikada ne zaborave svoju vjeru i vjeru svojih predaka. Isto tako da se aktivno uključuju u život svojih župskih zajednica, bilo gdje da se nalaze. Bilo na području grada ili na salašima. Treba ostati vjeran svojoj vjeri, svojim precima, ali treba gledati u budućnost, brinuti za opstanak Sombora i Somboraca, ne stidjeti se nego živjeti za svoje mjesto i svoj narod.

Ono što bih još želio reći jest to je da Božiji bladoslov prati Somborce, i da uvijek vole svoje svećenike.

Alozije Firanj

Ispravka iz prošlog broja: Greškom je objavljena cijena orgulja od 4000 eura umjesto od 4500 eura.

Urednik

DANI HRVATSKE KULTURE

Udruga građana “Urbani Šokci” priredila je kao dio manifestacije Dani hrvatske kulture 2020./21. knjigu “Monoštor u slici, riječi i pjesmi” autorice Marije Šeremešić. U sklopu manifestacije održana je i izložba “Razglednice - lualice”.

O knjizi je govorila autorica uz prikaz monoštorskih fotografija i nastupa Kraljica Bodroga. Na početku su se predstavili mladi tamburaši iz Monoštora, koji pohađaju nastavu tambure pod vodstvom profesorice Milice Lerić. Tijekom godine bit će priređeno predstavljanje još nekoliko novih izdanja te udruge kao i izložba u Gradskom muzeju u Somboru.

Program je održan u petak 21. 5. 2021. u 18 sati u prostorijama Mađarske drađanske kasine.

Priredio: Alojzije Firanj

LIKOVNA KOLONIJA U BEREGU

U Nedelju 25. 4. 2021. godine održana je likovna kolonija „Beregu u čast” u organizaciji KC „Laza Kostić” iz Sombora u suradnji sa HKPD „Silvije Strahimir Krančević”. Kolonija je to slikara amatera a nastala je iz zamisli koordinatora za naseljena mjesta koji ih je želio okupiti. Iz Rastine su na koloniji sudjelovali Kristina Vukobratović, iz Gakova Uroš Terzija, iz Nenadića Stela Šantor, iz Sombora Eleonora Koril, iz Bezdana Ljubomir Jakovljević a i iz Koluta Antun Krulić kao i domaćin s najmlađom sudionicom kolonije. Obuhvaćena mjesta slikala su prizore Berega

a domaćin se potrudio da posjet svima bude ugodan.

Priradio: Alojzije Firanj

Šima Beretić
1958.—2020.

IN MEMORIAM

3. prosinca 2020. godine u 63. godini života zauvijek nas je napustio Šima Beretić. Kao član našega Društva od najranije mladosti je bio aktivan u folklornoj sekciji a kao vrsni plesač i poznavalac osobito bunjevačkih igara svoje je znanje nesebično prenio mnogim naraštajima koje je poučavao. Tvorac je koreografija s kojima se naše društvo uspješno predstavljalo na mnogim smotrama i gostovanjima u zemlji i inozemstvu.

Kao član Uprave nesebično se zalagao za dobrobit cijeloga društva koje mu se za to odužilo dodjelom povelje prigodom proslave 75. obljetnice HKUD-a “Vladimir Nazor”.

Ostavio je neizbrisiv trag u povijesti našeg Hrvatskog doma ali i u našim srcima.

POČIVAJ U MIRU VELIKI PRIJATELJU.

Poštovanoj obitelji Beretić naša iskrena sućut.

Vesna Čvardić

Ema Mračina
1956.—2021.

IN MEMORIAM

U nedjelju, 4. travnja, 2021. godine zauvijek nas je napustila naša Ema Mračina rođ. Stipančević.

Rođena u Somboru, 31. 12. 1956. godine, nakon osnovne i srednje Ekonomske škole koju je pohađala kao stipendistica metalne tvornice „Bane Sekulić” zaposlila se u istu te dugi niz godina radila u računovodstvu. Nakon zatvaranja tvornice zaposlila se u trgovinsku kompaniju „Sinagoga” u Somboru u kojoj je radila do mirovine.

Još kao mlada djevojka postala je članica Hrvatskog doma tj. folklorne sekcije gdje je upoznala i svoga supruga Mihajla. Ljubav prema folkloru, tradiciji i očuvanju običaja prenijela je i na svoje dvije kćeri Mirjanu i Ljiljanu a osobito na svoje unuke koji su se uključili u folklornu i tamburašku sekciju. Bila je vrlo ponosna na njih i svaki njihov nastup je promatrala sa sjajem u

očima. Nakon odlaska u mirovinu prihvatila je ponuđeno mjesto službenice u našem Društvu.

Za nju radno vrijeme nije postojalo. Savjesno je obavljala svoje obveze u uredu a radno vrijeme za nju naprosto nije postojalo. Odlazila je kući tek pošto bi ispratila sve folklorashe, tamburaše, pjevače i dramce te provjerila da li je svako svjetlo ugašeno i sva vrata zaključana.

Manje je poznato da je uz redovite poslove u uredu Ema aktivno sudjelovala i u organiziranju svih naših manifestacija. Od nabavke do spremanja, ništa joj nije bilo teško. Voljela je naš dom.

Mi koji smo s njom proveli dio života posvećenog radu našega društva znamo što smo imali i tim više nas je pogodila ta tužna vijest u koju, zapravo, u prvom trenutku nismo mogli ni povjerovati.

Kažu da ljudi umiru tek kada ih se zaboravi. Ema Mračina je iz sebe ostavila neizbrisiv trag kako u svojoj obitelji tako i u HKUD-u „Vladimir Nazor“ Sombor i mi je doista nećemo zaboraviti.

Hvala ti Ema na svemu a najviše što si nas voljela na svoj način.

ZBOGOM I POČIVAJ U MIRU.

Vesna Čuvarđić

Tomislav Pozder
1981.—2021.

IN MEMORIAM

Dana 24. 2. 2021. godine nakon duge i teške bolesti napustio nas je dugogodišnji član Tomislav Pozder. Još kao dječak od desetak godina došao je u Nazor i bio član folklorne sekcije.

Krasila ga je izvrsna tehnika otkucavanja i odigravanja bunjevačkih koraka te prelijepo držanje i visok stas. Zbog svega toga mnogi ga smatraju najboljim Nazorovim igračem u posljednjih 30-40 godina. Po upisu na studije seli se u Novi Sad gdje završava mašinski fakultet i zapošljava se u uspješnoj njemačkoj kompaniji. Tu se oženio suprugom Ivanom i s njom dobio kći Mašu.

Njegovim preranim odlaskom Nazor je izgubio mnogo, ali najviše je izgubila njegova obitelj, kći Maša i supruga Ivana. Sahranjen je u obiteljskoj grobnici u Somboru na Velikom katoličkom groblju dana 26. 2. 2021. godine. IZRAŽAVAMO DUBOKU SUĆUT. POČIVAJ U MIRU.

Vesna Čuvarđić

Antun Borovac
1942.—2020.

IN MEMORIAM

U srijedu, 30. prosinca 2020., u Somboru je iznenada preminuo Antun Borovac. Rođen je u mjestu Pazarište u općini Gospić 13. lipnja 1942. godine. Imao je srednju stručnu spremu metalske struke i početku je radio u struci da bi kasnije otvorio kemijsku čistionicu i postao obrtnik. Bio je predsjednik udruženja zanatlija u Somboru i član udruženja obrtnika u Novom Sadu

Bio je dugogodišnji član i dužnosnik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Stranci hrvatskoga naroda u Srbiji pristupio je 1992. godine, a kao jedan od somborskih prvaka DSHV-a, obnašao je dužnost predsjednika mjesnog odbora „Sombor 2“ od 2015. godine. Također, bio je predsjednik podružnice i dopredsjednik DSHV-a od 2015. do 2018. godine. U prošlom mandatu Skupštine grada Sombor bio je član Vijeća za međunacionalne odnose. Vijećnik Hrvatskoga nacionalnog vijeća bio je u drugom sazivu (2010. – 2014.)

Bio je dugogodišnji član HKUD-a „Vladimir Nazor“ a u trenu kada nas je zauvijek napustio bio je član upravnog odbora. IZRAŽAVAMO DUBOKU SUĆUT OBITELJI BOROVIĆ SUPRUZI JANJI I SINOVI I IVANU I PAVLU.

Alojzije Firanj

OSNOVNE INFORMACIJE O CIJEPLJENJU PROTIV COVID-19 - (PRVI DIO)

Pripremila spec. dr. master med. Marija Mandić rođ. Matarić

Izvor: Institut za javno zdravlje Vojvodine.

U našoj zemlji u tijeku je preporučena (dobrovoljna) imunizacija protiv COVID-19. Zasada je moguće izabrati bilo koju od četiri dostupne vakcine (Pfizer-BioNTech, Sinopharm, Sputnik V, AstraZeneca).

O VAKCINAMA

Sputnik V (Gam-COVID-Vac) („ruska“ vakcina) je vektorska vakcina u kojoj je rekombinantni adenovirus nosač za gen koji omogućava stvaranje „spike“ proteina koji dovodi do stvaranja zaštitnog imuniteta. Vakcinacija je namijenjena odraslima (starijima od 18 godina). Prema nacionalnim preporukama, vakcinacija se provodi s dvije odvojene doze cjepiva u razmaku od najmanje 3 tjedna. Prema zasad dostupnim podacima nakon jednog do četiri tjedna nakon primljene druge doze stvara se imunitet koji je učinkovit ≈92% u sprečavanju infekcije te 100% protiv teške bolesti COVID-19.

Pfizer-BioNTech vakcina sadrži iRNK u lipidnom omotaču koji omogućuje stvaranje „spike“ proteina u stanicama i tako dovodi do stvaranja zaštitnog imuniteta. Važno je napomenuti da se iRNK ne umnožava i ne ugrađuje u genom ćelije (genetski materijal čovjeka) jer se brzo razgrađuje u organizmu. Vakcinacija se provodi s dvije odvojene doze vakcine u razmaku od najmanje 3 tjedna kod osoba uzrasta 16 godina i starijih. Prema zasad dostupnim podacima nakon jednog do četiri tjedna nakon primljene druge doze stvara se imunitet koji je učinkovit 95% u sprečavanju bolesti COVID-19.

Sinopharm („kineska“ vakcina) je inaktivirana vakcina proizvedena tehnologijom prethodno već korišćenom u razvoju vakcina (npr. vakcina protiv dječje paralize, bejsnila). Vakcina sadrži mrtvi virus SARS CoV2 koji je izgubio sposobnost razmnožavanja u ljudskoj stanici ali zato stvara zaštitni imunitet. Vakcinacija je namijenjena odraslima (starijima od 18 godina). Provodi se s dvije odvojene doze vakcine u razmaku od dva do četiri tjedna. Prema zasad dostupnim podacima iz Kine, nakon jednog do četiri tjedna nakon primljene druge doze stvara se imunitet koji je učinkovit ≈80% u sprečavanju bolesti COVID-19.

AstraZeneca COVID-19 („oksfordska“) vakcina je, slično ruskoj, vektorska vakcina u kojoj je rekombinantni adenovirus (porijeklom od čimpanze) nosač za gen koji omogućuje stvaranje „spike“ proteina i dovodi do stvaranja zaštitnog imuniteta. Vakcinacija je namenjena odraslima (starijima od 18 godina). rovidi se s dvije odvojene doze cjepiva u razmaku od 12 tjedana. nakon jednog do četiri tjedna nakon primljene druge doze stvara se imunitet koji je učinkovit 60-90% u sprečavanju bolesti COVID-19.

NAJČEŠĆA PITANJA I ODGOVORI U VEZI CIJEPLJENJA PROTIV COVID-19

Koliko brzo se stvara imunitet nakon vakcinacije? Mogu li oboliti od COVID-19 iako sam cijepljen/a?

Studije pokazuju da nas cjepivo protiv COVID-19 učinkovito štite od infekcije, i umanjuju rizik od teških oblika bolesti koje bi zahtijevale

bolničko liječenje. Vakcine „uču“ naš imuni sustav kako prepoznati i boriti se protiv virusa koji uzrokuje COVID-19. Obično je potrebno nekoliko tjedana (2-4) nakon primanja druge doze vakcine kako bi se razvio imunitet. To znači da je moguće da cijepljena osoba dobije COVID-19 neposredno nakon ili u tijekom vakcinacije (npr. između dvije doze) ako je u prethodnih 14 dana bila u kontaktu sa zaraženom osobom. To je zato što cjepivo nije imalo dovoljno vremena da pruži zaštitu odnosno organizam nije stigao stvoriti imunitet. Iako se to rijetko događa, neke osobe neće razviti imunitet jer nijedna vakcina ne pruža 100% zaštitu. Zato je važno da tijekom i nakon vakcinacije poduzimate sve mjere zaštite od COVID-19 (nosite zaštitnu masku, držite distancu, izbjegavate okupljanja itd.).

Napomena: od vakcine nećete dobiti COVID-19, a vakcinalni virus (odnosno njegove komponente) se ne izlučuju iz organizma. To znači da niste zarazni za svoju okolinu nakon vakcinacije. Zaraznost može nastati ako niste zaštićeni vakcinom ili preležanom bolešću, a bili ste u bliskom kontaktu sa virusom i zarazili se.

Koliko dugo traje imunitet poslije cijepljenja protiv COVID-19?

Zasada nije poznato koliko dugo traje imunitet nakon vakcinacije, kao što nije poznato ni koliko dugo traje imunitet nakon preležane bolesti COVID-19.

Što ako u razdoblju vakcinacije dobijem COVID-19?

Ukoliko ste prije primanja druge doze u međuvremenu dobili COVID-19 potrebno je odložiti drugu dozu vakcine minimum mjesec dana po ozdravljenju. Ako ste se razboljeli od neke druge akutne bolesti ili vam se pogoršala kronična bolest javite se svom liječniku, a telefonski obavijestite mjesto cijepljenja (bit će vam zakazan novi termin po izlječenju ili poboljšanju).

Što ako sam neposredno prije ili tijekom vakcinacije bio/la u bliskom kontaktu s osobom kod koje je potvrđen COVID-19?

Ukoliko ste u posljednjih 14 dana bili u bliskom kontaktu s osobom kod koje je potvrđen COVID-19 (blizak kontakt unutar 2 metra, bez maske, 15 minuta i duže od 24 sata), vakcinacija se odlaže za narednih 14 dana. Najbolje je da obavijestite i mjesto cijepljenja i bit će vam zakazan novi termin za vakcinaciju.

Trebam li (i kada) cijepiti se ako sam preležao/la COVID-19?

Da, potrebno je. Iako vi niste prioritet za vakcinaciju, vakcinacija se zbog rizika od ponovne infekcije preporučuje, posebno ako je prošlo više od 3 mjeseca od posljednjih simptoma bolesti. To se naročito odnosi na osobe koje su u visokom riziku od infekcije zbog čestih i ponavljanih kontakata s bolesnim osobama (npr. zdravstveni radnici, negovateljice u staračkim domovima itd.). Minimalni vremenski razmak od dana kada ste osjetili posljednje simptome bolesti do prve doze vakcine je mjesec dana a optimum je 3 mjeseca. Ako niste imali simptome, a imali ste pozitivan PCR ili brzi antigenski test, minimalni razmak je mjesec dana od dana pozitivnog testa. Ako ste u terapiji COVID-19 primali rekonvalescentnu plazmu ili monoklonska antitijela potrebno je vakcinaciju odgoditi za 90 dana.

VICEVI

KIŠA

- Čovječe! Ova kiša je došla kao naručena! - sav sretan reče jedan poljoprivrednik drugom - Sve će oživjeti u zemlji!
- Ne daj, Bože - reče drugi - Tri žene sam sahranio!

ČUDO

- Ne znam zašto se nikako ne sviđam tvome ocu - čudi se mladić.
- Stvarno ne znam ni ja - kaže devojkica - Jer, na kraju krajeva, nije sve ni u novcu, pameti i ljepoti...

ODMAH IH JE PREPOZNAO

Žena ulazi u kuhinju i zatiče muža kako stoji sa muholovkom u ruci i osvrće se po kuhinji.

- Što to radiš?

- Lovim muhe.

- Je li? Jesi li ubio koju?

- Da, tri mužjaka i dvije ženke - odgovori joj.

Žena iznervirana upita:

- A kako znaš koje je muška a koje ženska muha?

On joj odgovara:

- Tri su bile na konzervi od piva, a dvije na telefonu.

IMA SVOJE ADUTE

Pozove Đavo svetog Petra i kaže mu:

- Ej, Pero, da li bi mogli moji iz pakla da odigraju fudbalsku utakmicu protiv tvojih iz raja?

Sveti Petar odgovori oduševljeno:

- Naravno! Samo da znaš da nećete pobijediti pošto su kod mene svi najbolji svjetski nogometaši.

Na to će Đavo:

- Možda, Pero, ali kod mene su najbolji suci!

IMAMO VREMENA

Jedno vrijeme u Zagrebu se vodila velika kampanja protiv konzumacije alkohola, pa su bili postavljeni plakati s natpisom: "Alkohol polako ubija".

Na jednom je netko dopisao rukom: "A, nama se nikamo i ne žuri!".

Mihajlo Mračina

BEĆARCI

*Dok sokakom stara pjesma kreće,
običaji izumrijeti neće.*

*Dikino mi oko ne da mira,
priko kola u srce me dira.*

*Šorom vika, ženi ti se dika,
da j' moj bio ne bi se ženio.*

*Ala nam se uredila kuma,
umila se u devet sapuna.*

*Misečina nema moga dike,
da je tamno, došao bi davno.*

*Dajte meni vina iz bokala,
za mene je svaka čaša mala.*

Danica Firanj

ANEGDOTE

RENO 4

Kartanje je kod nekih ljudi veoma omiljeno, ali kartaška srića je nepredvidiva, nikad ne možeš biti siguran u ishod.

Tunča je bio pasionirani kartaš, jednom je kod majstor Bore popravljao, krpio limariju svog starog Renoa 4, odjednom mu dolazi kolega Žiga i kaže:

- Ajde brzo! dolazi Beogađan pun love.

Tunča kaže majstor Bori:

- Ako odnesemo lov, poklanjam ti Renoa!

Sutra dan evo Tunče da pomaže majstoru oko popravke:

- Šta je, popravljamo dalje?

- Ovo je čudo! - reče Tunča. - Nas trojica smo igrali protiv njega, i sve nas je prisvuko!

PRISTALA JE ZABRANA

Ljudi koji vole malo više popiti, uvijek nađu razlog i izgovor da što god popiju. Pero je volio bircuz i tamo se često nalazio s drugarima. Jedared ga je nešto zabolio stomak, otišao je kod doktora. Doktor ga je pregledao i rekao da odma mora prestati sa pićem, jer će morati na operaciju. Pero se uplašio i poslušao doktora. Rekao je svojim drugarima da više neće piti. Posle nekog vremena zatekne ga Stipan u kafani di sidi i pije pivo.

- Zašto piješ kad si rek'o da ne smiš zbog zdravlja?!

- Znaš, kad ja volim pivo. A, i umro je doktor koji mi je zabranio piće.

Alojzije Firanj

PROBUDI ZMAJA U SEBI

U cilju promocije sporta i fizičke kulture Srpski Dragon Boat savez i Beogradski Dragon Boat savez su u nedjelju, 23. maja. 2021. godine, na regatnoj stazi na potezu od skijališta na vodi do restorana „Green Mill Family“, organizirali međunarodni **VI. Beogradski Dragon Boat festival** na makiškoj strani Ade Ciganlije.

Pod motom “Probudi zmaja u sebi” okupilo se 11 ekipa, među kojima je uz potporu uprave društva i pročelnika sportske sekcije Pavla Matarića bila i mješovita ekipa Salašari somborski HKUD-a “Vladimir Nazor” iz Sombora. Ekipe su se nadmetale u trkama malih i standardnih „zmajevih čamaca“ na duljinama od 250 m i 1200 metara.

U utrci broj 7, u kategoriji mali čamci, premijer mix, na 250 m, kvalifikacije 4, u kojoj je u jednom čamcu veslalo 10 veslača (6 momaka i 4 djevojke), naša ekipa je ukrstila vesla s ekipama Adski zmajevi 2 i favoritom ekipom Beodragons. Uz maksimalan trud i savladavanje tehnike održavanja ravnoteže,

a na oduševljenje gledatelja, utrka je završila fotofinišom u kojem je naša ekipa Salašari somborski zauzela veliko prvo mjesto i tako se kvalificirala u polufinale ovog značajnog takmičenja.

Ovakvom pobjedom je naša misija u Beogradu bila ostvarena ali nas je čekala još jedna utrka s mnogo iskusnijim ekipama koje svakodnevno vežbaju u ovim Dragon Boat čamcima, što nama kao ekipi svakako nedostaje.

U polufinalnoj utrci u kojoj je pobjednik ulazio izravno u finale zauzeli smo značajno treće mjesto popravljajući svoj rezultat za 2 sekunde što nam je pokazalo da uz trud i zalaganje, te više vježbe u dragon boat čamcu, možemo ostvariti još bolje rezultate. Tako je ekipa salašari Somborski završila na 5. mjestu od 11 ekipa sa željom da još više treniramo i da se na jesen sa novog Dragon Boat takmičenja vratimo iz Beograda s odličjem oko vrata.

Marija Mandić

DJEVOJKE S CVIJETOM U KOSI

Četvrtu sezonu za redom, u svibnju 2021. godine, uz prve znake smiraja pandemije COVID-19, okupile smo se, ženska veslačka ekipa Salašari somborski, i započele s treninzima u našoj Neretvanskoj lađi. Trudimo se treninge održati barem jedanput tjedno, iako bude i češće, često zajedno s muškom ekipom na muškim treninzima. Skoro svaka od nas ima svoje individualne treninge izvan lađe, bilo da je to teretana, plivanje, trail trčanje pa i polumaraton, ali i trčanje na kraćim stazama, tako da smo pune entuzijazma, snage i želje za međusobnim druženjem sjele u lađu.

U lađi su na ovogodišnjim treninzima zaveslale Somborke i Subotičanke: Jelena, Gorana, Dajana, Tatjana, Ana, Martina, Ivana, Kristina, Sonja i Marija, ali su nam se i prvi put u lađi pridružile i devojke iz Bezdana, Eleonora i Marta s kojima smo ranije ukrštale vesla na Dragon boat natjecanjima.

U paričarenju, logistici, oko pumpe, vesala, kušina (podgušnjaka) i u veslanju pomažu nam i momci, na čemu smo im veoma zahvalne, posebno treneru Gašparu koji uvijek ima koristan savjet bilo u dijelu treninga na vodi, bilo u dijelu treninga na kopnu. Tijekom veslanja Velikim bačkim kanalom mnogi koji nas vide nešto dobace (obično kako je paričaru najlakše), uvijek nas slikaju, mašu, snimaju, tako da vjerujemo da se priča o Salašarima somborskim i na ovaj način prenosi.

Ono što je ove godine posebno naglašeno, uz podršku našeg Društva HKUD-a "Vladimir Nazor" i pročelnika sportske sekcije Pavla Matarića, jest to da se naše postojanje neće svoditi samo na odlazak na Maraton lađa na Neretvi, nego imamo u planu i novo gostovanje u Beogradu, a u planu su i druge utrke u Hrvatskoj i obvezno one u Bezdanu i Mađarskoj tako da je neophodan redovan odaziv svih na treninge i stalno održavanje

kondicije na neophodnoj razini.

Ovim putem bih pozvala djevojke i žene iz Sombora i okolice, posebno članice i simpatizere našeg društva da nam se jave, da se upoznaju s radom Društva, naše sportske sekcije i naše veslačke ekipe Salašari somborski te da nam se pridruže u lađi. Sigurno nije lako u ova turbulentna vremena odvojiti svoje vrijeme, volju i energiju za ovako neobičnu aktivnost ali vjerujte nam, sve se to stotruko vraća u emocijama, sjećanju, prijateljstvu i zajedništvu koje vlada među veslačima i muške i ženske ekipe.

Ono što bih kao kapiten ove ekipe divnih žena izdvojila jest da ćemo uvijek biti dostojni predstavnici našeg doma uz obećanje da će se za DJEVOJKE S CVIJETOM U KOSI tek čuti i oriti, što u dolini Neretve, što šire.

Marija Mandić rođena Matarić

U BOJAMA DJECE

SALAŠARI SOMBORSKI